

Kirsten Bøggilds prædiken 4. søndag efter helligtrekonger

Taler

Kirsten Bøggild
Sognepræst

Sted

Aarhus Domsogn

Omstændigheder

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 14, vers 22-33

Salmer

Gud skal alting mage
Jeg ved, på hvem jeg bygger
Han, som har hjulpet hidindtil
O kristelighed!
Som fisk i hav og fugl i luft

Storme

“Det er ikke storme, der får et hus til at vælte, men huset vælter, hvis det er bygget på sand”. Det skrev engang en af de gamle kirkefædre, Krysostomos. Det var ikke huse i almindelighed, han tænkte på. Det var menneskenes indre huse, deres følelser, tanker, ord og handlinger. Det var menneskenes forhold til sig selv, deres medmennesker og deres Gud. Alt det, vi med et gammelt ord kalder menneskenes sjæl.

Ifølge gammel tankegang kan sjælen frelses eller den kan gå fortabt. Og det kan sommetider løbe os koldt ned ad ryggen ved tanken om alle de billeder og forestillinger og moralske fordømmelser, der i tidens løb har være knyttet til disse ideer. Billeder af himmel og helvede, engle og djævle, salige, jublende skarer af de opstandne og vansmægtende, lidende mennesker i alle former for elendighed, som aldrig får ende.

Men det, vi kan holde os til i Krysostomos' ord, er hans opfattelse af stormene, og den er opløftende. Den er også i overensstemmelse med stormene, som de opfattes i fortællingen om Jesus og Peter, der vandrer på den vilde, oprørte sø. Det handler altså om de storme i livet, som truer med at ta' modet fra os. Alle de ulykker, som vælter ind over vort menneskeliv og truer med at undergrave den naturlige glæde, som vi er født med. De storme har det med at gøre os forvirrede. Så følelser, tanker og handlinger mister al orientering. Så overblikket over vort liv forsvinder, og vi ikke kan se sammenhæng i noget som helst. I Carsten Hauchs salme, som vi sang for et øjeblik siden, er der et udtryk, som dækker hele denne fortvivlede forvirring: "tankens vilde sø". For de egentlige storme er ikke så meget de ydre ulykker, som rammer os i flæng, men snarere de virkninger, de har på vort sind, at det kommer i oprør, og tankerne kaster sig hid og did i vild forvirring. Kaos er ikke så meget de ydre ulykker som sindets reaktioner på dem.

Men det er altså ikke storme, der får et hus til at vælte. Ikke ulykker og forvirring, der får en sjæl til at gå under. Alt det kan tåles. Når blot et menneske kender sig selv i sin oprindelse. Hvad vil det sige? Det vil sige: Når blot det ved, at det har sin oprindelse, ikke i noget tilfældigt, men i det evige liv. At selv om livet er fuld af uforståelighed er ét forstået og bekræftet: At min sjæl er udgået af Guds evige vilje til liv, og af dette ene forståelige mellem alt uforståeligt kan jeg leve i en urokkelig tillid og et begrundet håb til alt, hvad jeg endnu ikke ved af!

I den forstand kan livets storme og tankens vilde sø ikke kue min sjæl. Der er noget, som de ikke kan røre: Mit forhold til den, der har skabt mig. Det er det befriende ved Krysostomos' ord og ved Mattæusberetningen om Jesus, der vandrer på de vilde bølger og imod alle almindelige forestillinger bærer sig selv oppe. Eller rettere sagt: At han bæres oppe, nemlig af sit forhold til den evighed, som tiden og dens forskellige problemer ikke kan besejre.

Beretningen har stor billedlig kraft. Vi ser tydeligt bølgerne for os, nattemørket og de to mænd, Jesus og Peter. Den første højt oppe på bølgernes toppe, den anden langt nede i en bølgedal, mens kroppen langsomt synker længere og længere ned under vandoverfladen. De står der på vores indre "film", som symboler på to modstridende kræfter i det menneskelige sind: tro og tvivl.

Tror vi, synker vi ikke. Væltet ikke omkuld. Vi kan gå på vandet – i symbolsk forstand. For tro er tillid, og tillid er håb. Objektivt set er der ingen grund til at nære tillid til situationen eller håb om, at det vil ende godt. Man kan jo ikke gå på vandet! Man kan ikke værge sig imod livets tilskikkelser, som de kommer til en, men man må leve og dø med den skæbne, der bliver en tildelt. Men tro, tillid, håb grunder sig ikke i det, vi ser og erfarer, ikke i første omgang. Det grunder sig ikke i det timelige, som det også kaldes. Nej, det grunder sig i det evige. I den skaber, som vi ikke kender, men som kender os. Og som vi kan kende på det, han har skabt.

Før Jesus kom vandrende hen over vandet, havde han været ene med sig selv i bjergene. I den ensomhed var han blevet styrket i sin forståelse, i sin tillid og sit håb til den usynlige virkelighed, der ligger bag virkeligheden. Derfor kunne intet få ham til at frygte eller at synke. Men det var også deri hans enestående menneskelighed bestod.

Anderledes med Peter! I ham rasede elementerne, som de gjorde uden for ham. Først frygtede han, så begejstredes han, så tvivlede han, og så sank han, indtil den anden greb fat i ham og holdt ham oppe. Og så troede han! Det var hverken storm eller bølger, der fik Peter til at synke, men angst. Angst er det modsatte af

tillid. Den er et eller andet ustyrligt, en ustabilitet i sindet. Angst hører sammen med tvivl, tvivl med angst – jeg ved ikke, hvad der kommer først. Men det er et menneske, der er kommet ud af sit rolige, tillidsfulde forhold til det liv, han har kendt, og den Gud, som har givet ham det. Et menneske, der er blevet ene med sig selv mellem overmægtige magter. Det har intet at støtte sig til – andet end sig selv. Og det kan aldrig være nok. Det må nødvendigvis begynde at synke. Fordi det ikke mere har noget at stole på uden for sig selv. Det er situationen for den ensomme gudløshed. Det moderne menneskes forfærdelige overladthed til sig selv og sin ufortolkede skæbne. Det menneske som kun lever i tiden, helt afhængig af tiden og dens vilkår, uden at kunne se den som en del af en guddommelig evighed.

Der er i denne tid med dens lette anstrøg af fin-de-ciècle-stemning en stille længsel og en urolig søgen efter noget, der gør tiden, dagen, arbejdet, menneskemylderet, alle tilskikkelser og tilfældige hændelser bærlige. Efter noget, som kan give det altsammen den mening, det meget let mister. Det nemme og lette og overfladisk fornuftige er ikke længere nok og har jo aldrig været det. Men efter en lang irreligiøs epoke er den blufærdige længsel eller det høje skrig efter livsfortolkning blevet mærkbar.

Alt det, som Peters skikkelse på vandet symboliserer, er os i tiden. Men det forhold til evigheden, som Jesus vandrende på søen symboliserer, tilliden til den usynlige skabers kærlighed til det, han har skabt, det forhold får vi ikke bare igen, fordi vi længes efter det. Vores længsel har brug for et svar, vi ikke selv kan give.

I beretningen rakte Jesus hånden ud og greb den synkende Peter. Dermed vil evangelisten fortælle, at det var Gud selv, der greb ind. Gud selv er svar på vor søgen efter noget andet end os selv. Når vi længes efter noget andet at fortolke

tiden med end med vore egne strandede tanker. At mennesket er en sjæl i et evigt forhold til Gud, Fader, Søn og Helligånd, er en klassisk tolkning, som er noget andet og meget mere end vore egne tanker. Noget forunderligt, som får tvivl og angst til at miste deres ellers så selvfølgelige magt over sindet.

Amen.

Kilde

"Prædikener fra i går til i morgen – en postil over 2. tekstrække", s. 73-76. Redigeret af Sabine Bech-Hansen, Peter Hedegaard og Henrik Wigh-Poulsen. Forlaget ANIS. 1995.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

4. søndag efter helligtrekonger, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kirsten-boggilds-praediken-4-sondag-efter-helligtrekonger>